

Qorti ta' l-Appell

(Kompetenza Inferjuri)

Imhalled Anthony Ellul

Appell numru:- 6/13 AE

Saviour Camilleri (appellat)

vs

Joseph Falzon, u Falzon Service Station Limited u San Lucian Oil Company Limited u Waste Oils Company Limited (appellanti)

31 ta' Ottubru, 2016.

Permezz ta' *statement of claim* f'arbitraġġ domestiku volontarju, b'riferenza għal ftehim intitolat *Design Services Agreement* (06.05.2005) u għall-ftehim intitolat *Quantity Surveying Agreement* (24.05.2015), Saviour Camilleri talab mingħand l-intimati talab €29,109.03 għall-*interior design*, €17,295.44 għal *Quantity Surveying* u €10,577.52 għal *extra works*; total ta' **€56,981.99**; bl-ingħax mid-data tal-ħruġ tal-*invoice*.

L-intimati eċċepew:

- (1) Joseph Falzon u San Lucian Oil Co. Ltd mhumiex legittimi kontraditturi. Bi ftehim bejn il-partijiet dawn ġew estromessi mill-arbitraġġ.
- (2) L-arbitru m'għandux ġurisdizzjoni jiddeciedi dwar ħlas għal *quantity surveying* u *extra works* billi ma jiffurmax parti mill-mertu tal-ftehim. Billi sar ftehim t'arbitraġġ ġdid, din l-eċċezzjoni ġiet irtirata.
- (3) L-ammonti mitluba għandhom jiġu kkalkolati fuq l-ammonti eskluż il-VAT.
- (4) L-ammont qed jintalab fuq xogħol li ma sarx, li l-intimati ma ridux isir, jew ma jistax isir tort tar-rikorrent, jew li m'eseġwiex fedelment jew skont is-sengħa u l-arti.
- (5) L-*extra works* mhux dovuti fl-interrezza tagħhom għax uħud minnhom ġew hekk definiti arbitrarjament.
- (6) L-*interior design* u l-*quantity surveying* ma sarux skont is-sengħa u l-arti.
- (7) fi kwalunkwe każ l-ammont hu eżagerat.
- (8) ir-reklam huwa infondat fil-fatt u fid-dritt.

(9) ebda drittijiet legali m'għandhom jithallsu għax kien ir-rikorrent li m'acċettax l-offerta li saritlu.

Il-partijiet qablu *inter alia* li l-lodo jkun wieħed finali u jista' jsir appell minnu fuq punt ta' liġi biss u li l-arbitri setgħu jiddeciedu *ex equo et bono*.

Permezz ta' nota kongunttiva prezentata fis-26 ta' Marzu 2010 sar qbil li Joseph Falzon u San Lucian Oil Company Limited jinħarġu mill-proċeduri. B'hekk bħala intimate baqgħu **Falzon Service Station Limited** u **Waste Oils Company Limited**.

Permezz ta' lodo arbitrali tad-9 ta' Frar 2013, l-arbitri llikwidaw is-somma ta' €38,762.81 bla mgħax u spejjeż għall-intimati billi sostnew li ebda ħlas ma kien dovut lir-rikorrent.

L-intimati appellaw minn dan il-lodo bl-aggravji li:

(1) f'xi każijiet, primarjament fil-każ tax-xogħol/materjal supplit minn Hal Mann, LJC u FXB, ir-rikorrenti ma wettaqx xogħol ta' *certification of works*; iċ-ċertifikati relattivi qatt ma nħarġu mir-rikorrenti lill-esponenti, għalkemm ir-rikorrenti jikkontendi li ma setax jagħmel dan minħabba l-fatt li kien sar xogħol ħażin fuq is-sit. Għalhekk l-arbitri ma kinux legalment korretti meta jikkundannaw lill-appellanti biex iħallsuh ta' dan ix-xogħol.

(2) huwa paċifiku li ma kien hemm l-ebda ftehim dwar *extra works*; qatt ma ġew ikkatterizzati bħala tali mir-rikorrent fil-mument li dawn kienu qed isiru u wisq inqas kien hemm ftehim dwar rati ta' ħlas. Għalhekk l-arbitri kienu legalment żbaljati meta tawh kumpens għal dan ix-xogħol.

(3) dwar il-kap tal-ispejjeż, l-intimati kienu offrew €23,798.80. Is-somma likwidata mill-arbitri li hi dik mitluba u lanqas dik offruta. L-arbitri ma nkludewx il-VAT fil-komputazzjoni tas-somma mitluba. L-ispejjeż kellhom, tal-inqas, jiġu spartiti ndaq bejn il-partijiet.

Permezz tar-risposta tal-appell, Saviour Camilleri argumenta li l-appell għandu jiġi miċħud u l-lodo arbitrali konfermat.

Fatti.

1. Il-kontendenti ffirmaw kuntratti relatati ma' bini fi Spencer Hill, Marsa:
 - 6 ta' Mejju, 2005 – *Agreement for Design Services*. Ix-xogħol kellu jinkludi site surveying; draughting on computer of all areas as surveyed; preliminary sketches; perspective of exterior façade, reception & atrium and boardroom, colour board, detail drawings, bidding and negotiating with contractors, site supervision to ensure

conformity with detail drawings subject to technical site restrictions or as required by third party contractor.

- 24 ta' Ġunju, 2005 – *Agreement for Quantity Surveying*. B'dan il-ftehim l-appellat kellu jkejje li jisir mill-kuntratturi.

2. L-appellat kien qiegħed jippretendi ħlas ta':

- €29,109.03 għal *Design Services*;
- €17,295.44 għal *Quantity Surveying*;
- €10,577.52 għal *other works and expenses*;

3. L-appellanti kkontestaw it-talba u fit-tweġiba ddikjaraw wkoll li: *"Respondents contend that the amount claimed is not due by them for a number of reasons of which claimant has already been made aware and which are detailed below."* Fil-parti tat-tweġiba ntestata "3. The relief or remedy sought", fost'affarijiet oħra l-appellanti ddikjaraw: *"(III) Without prejudice to the above, a declaration denying claims for payment of amount claimed in whole or in part."*

4. Fid-9 ta' Frar 2010 iffirmaw ftehim ta' arbitraġġ, li jinkludi wkoll klawżola li, *"the award shall be final and binding and there shall be an appeal on points of law only."*

Konsiderazzjoni.

(1) Quantity surveying.

Fir-rikors tal-appell l-appellanti jsostnu li:-

"... in vista tal-fatt li ex admissis ir-rikorrenti ma wettaqx l-inkarigu mogħti lilu fir-rigward tal-quantity surveying b'tali mod li qatt ma ġew suppliti minnhom lir-rikorrenti ċ-ċertifikati skond kif pattwit bejn il-partijiet, ir-rikorrenti ma jistax jitlob ħlas għal tali servizzi li baqa' qatt ma ġie reż minnu."

Komplew isostnu li l-ilment tagħhom jirrelata għal:-

"... kejl tax-xogħol/materjal supplit u l-ħruġ taċ-ċertifikati relattivi kif kien inkarigat u kwindi obligat jagħmel skont il-kuntratt minnu stess sottoskritt datat 24 ta' Ġunju 2005....."

Illi huwa paċifiku bejn il-partijiet li minn dak kollu hawn fuq minnu pattwit, ir-rikorrenti effettivament ma wettaq xejn fir-rigward tax-xogħol/materjal supplit minn Hal Mann, LJC u FXB"

Fi *statement of defence* li pprezentaw l-intimati bi tweġiba għat-talba tal-appellat, l-appellanti qalu:

"f) the amount claimed is also being contested as it includes fees for services rendered by claimant, including both interior design and quantity surveying, which services were not carried out faithfully, in accordance to the standard rules of trade and did not achieve the good level of skill and diligence required by law and contracted for by the respondents which are hereby reserving their rights at law in this respect against claimant."

B'dik l-eċċezzjoni l-appellanti ma kinux qegħdin isostnu li ma sarx xogħol ta' *quantity surveying*.

F'kull każ it-teżi tagħhom fir-rikors tal-appell hi li fir-rigward tax-xogħol/materjal supplit minn Hal Mann, LJC u FXB, l-appellat ma wettaq xejn. Biex isostnu l-argument tagħhom f'paragrafu 6 irriproduċew dak li xehedu:

- i. l-appellant fis-seduta tat-13.4.2011 in kontro-eżami¹, meta hu evidenti li l-appellant kien qieged jiġi mistoqsi u jwieġeb fuq ix-xogħol tal-irħam u madum li kellu x'jaqsam miegħu l-kuntrattur Halmann.
- ii. iben l-appellant (perit Kurt Camilleri Burlo') fis-seduta tal-14.1.2011 li qal li kienu kejl u x-xogħol kollu, iżda fir-rigward tal-irħam u madum ma kinux taw iċ-ċertifikati lill-*project manager* peress li l-klijent kien għarrafhom li ma kienx kuntent bix-xogħol tal-kuntrattur.

L-appellanti isostnu li ma ngħatawx iċ-ċertifikati relattivi. Pero' l-appellat u ibnu qatt ma qalu li iċ-ċertifikati ma ngħatawx lil Falzon. Fil-fatt l-appellat qal li iċ-ċertifikati tal-kejl tal-madum ma ngħatawx lill-kuntrattur, filwaqt li ibnu qal li ma ngħatawx lill-*project manager* proprju minħabba l-fatt li l-klijent ma kienx kuntent bix-xogħol tal-kuntrattur². Hadd minnhom ma qal li iċ-ċertifikati tal-kejl ma nħargux jew li ma ngħatawx lill-appellanti.

M'hemmx prova li qabel bdew il-proċeduri l-appellanti kienu qegħdin isostnu li fir-rigward tax-xogħol tal-madum l-appellat m'għamilx *quantity surveying*. Pjuttost jidher mod ieħor. Fil-fatt Victor Grech, financial controller tal-appellanti, kien għamel rapport (Dok. VG1) bid-diverġenzi bejn l-appellant u l-appellat. Għal dak li jikkonċerna *tiling & sanitary*, id-diverġenza kienet mhux li ma sarx il-kejl iżda d-diskrepanza bejn il-valur tax-xogħol dikjarat mill-appellat (€200,628.81) u l-ammont li tħallas lil Halmann (€181,245.28), diskrepanza ta' €19,383.54 li kien ifisser li skont l-appellanti mis-somma li talab l-appellant għal dak ix-xogħol, €686.18 ma kinux dovuti. Mir-rapport ta' Victor Grech hu evidenti li fir-rigward ta' *quantity surveying* dwar il-madum, din kienet l-uniku

¹ "Aħna għamilna l-kejl tax-xogħol li sar bħala *quantity surveyors*. Jien ma kontx għaddejthom lill-kuntrattur minħabba li l-klijent ma kienx kuntent bix-xogħol li għamel il-kuntrattur."

² "Kejjilna x-xogħol kollu iżda ma għaddejtnix iċ-ċertifikati ta' kollox lill-*project manager*. Kien hemm tal-irħam u tal-madum li m'għaddejtnix għax il-klijent avżani li ma kienx kuntent bil-prodott li ngħata lill-kuntrattur." (seduta 14.1.2011).

kwistjoni li kien hemm bejn il-partijiet. Fir-rapport m'hemm l-ebda ndikazzjoni li l-appellanti kienu qeghdin isostnu li l-appellat m'għamilx dak ix-xogħol. Fih innifsu dan hu indizju ieħor li x-xogħol tal-madum tkejjel u nħareġ ċertifikat, li fuq bażi ta' probabilita ngħata lill-appellanti. Fl-aħħarnett il-fatt li sar ħlas inqas lill-kuntrattur ma jfissirx li l-kejl tal-appellat kien żbaljat.

Fir-rigward ta' LJC u FXB m'hemm provi favur l-argument li l-appellanti għamlu fir-rikors tal-appell.

Fin-nota ta' sottomissjonijiet l-appellanti argumentaw li l-appellat kellu:

"... fl-ewwel lok jiġġustifika l-materjal skont l-ispecifications miftiehma u noltre f'kaz ta' differenza fil-materjal fornit li jiġġustifika tali differenza b'riferenza għall-variation order."

Pero' mill-provi rriżulta li Falzon mill-ewwel kien jaf li l-madum li ġie konsenjat minn Halmann ma kienx bħal dak li oriġinarjament intgħażel. Madankollu hu evidenti li Falzon, għalkemm ma kienx kuntent, aċċetta l-konsenja. Fil-fatt hu stess xehed: *"Ir-raġuni li baqa' għaddej ix-xogħol kien li aħna konna miftehmin bi żmien pero sfortunatament iż-żmien twal bi tlett darbiet. Aħna konna pressati biex indaħħlu l-impjegati u ma stajniex nistennew iżjed. Meta wasalna fl-estremi ta' l-madum wasal hemmhekk kollu biex jitbiddel kellna nistennew ħafna żmien għax il-madum kien ġie miċ-Ċina, aħna kellna nieħdu deċiżjoni u kellna naċċettaw il-madum li ġie għandna"* (seduta 19 ta' Ottubru, 2010).

(2) **Extra works.**

Skont klawżola 4.3 tal-ftehim:

"Any changes, alterations or modifications of a substantial nature of an approved work may be requested by the Client, subject to the payment to the Designer of a remuneration agreed on an ad hoc basis".

L-appellanti bbażaw l-argument li l-ebda ħlas ma kien dovut fuq dak li xehed Victor Grech:

"... Jien fil-karti li kelli ma kelli qatt evidenza li kien hemm qbil fuq almenu item minnhom u cioe' fis-sens li ma kellu ebda qbil ta' xejn bejn l-evidenza li ngibitli għal dak li kien qed jiġi mitlub bħala ħlas għal xogħol addizzjonali. Għalhekk dan l-ammont ma sibtux ġustifikat."

Pero' l-arbitri kkonstataw, bħala fatt, li bla dubju r-rikorrent għamel xogħol żejjed. Huma sabu li kemm-il darba waqt il-proġett l-appellanti bidlu l-intenzjoni tagħnhom, wara li l-appellat ikun lesta l-pjanijiet għall-eżekuzzjoni tax-xogħol. Dwar dan tista' ssir per eżempju riferenza għal dak li xehedu:

- i. Vincent Attard, kien il-*project manager* – *"L-atrium kien ġie proġettat mingħajr saqaf pero fil-fatt naf li Falzon xtaq li*

attwalment jitpogġa saqaf, pero naf fil-fatt ma ġiex imsaqqaf. Naf li Falzon kien ordna lil Camilleri biex jipprepara dizinn ta' saqaf. Rajt dan id-dizinn b'għajnejja. Konna forsi f'nofs il-proġett meta ġara dan." Qal ukoll, "Meta kien ikun hemm xi tibdil fid-dizinn kien jintalab minn Falzon u mhux minni. Ġieli kmandani Falzon biex nagħmel xi tibdil. Żgur hu li fuq inizzjattiva tiegħi personali qatt ma sar tibdil. Normalment kien isir meeting dwar it-tibdiliet."

- ii. Perit Amadeo Mifsud – *"Fis-sena li għamilt naħdem, niftakar li Falzon kien ibiddel diversi drabi mill-proġett.... Qed nara e-mail tat-12/12/06 mibgħuta minni lil Joe Falzon u ngħid illi Falzon kien frekwentement jibdel mid-dizinn originali..... Il-counter tar-reception naf li Camilleri għamel xi 15 il-dizinn. Kien hemm ukoll każijiet rari fejn kien ibiddel xogħol ġia approvat."*
- iii. Ir-rikorrent – *"F'dan il-każ kien hemm ħafna tibdil da parte tal-klijent. Dan wara li kienu ġia ġew approvati d-drawings u perspectives u colour boards u anke wara li ngħata l-kuntratt il-klijent ried tibdil, per eżempju, fl-entrata, fil-main door u anke fir-reception desk. It-tibdil ġie piecemeal u mhux iltqajna darba u sar it-tibdil għal kollox. Beda ġej bil-bicċiet. Ried isaqqaf l-atrium tal-ewwel sular u dan kien jimporta ħafna studju da parte tiegħi u ta' structural engineer. Wara li lestejna dan kollu reġa ddecieda li ma jagħmel xejn u jhallih miftuħ. Dan huwa parti mill-extra work li jien qed nippretendi."*
- iv. L-appellant stess xehed: *"Mill-pjanti approvati bħala bord mhux l-ewwel darba li tlabna xi tibdil."*

Fejn dan it-tibdil ma kienx ta' natura sostanzjali, l-arbitri m'akkordawx ħlas tiegħu. Fejn kien ta' natura sostanzjali, u allura jinkwadra ruħu fid-definizzjoni ta' paragrafu 4.3 tal-kuntratt tas-06.05.2005, illikwidaw kumpens. Ġialadarba ma kienx hemm ftehim dwar ir-rata, l-arbitri ddecidew li r-rikorrent għandu jithallas b'mod ekwitattiv, skont likwidazzjoni *arbitrio boni viri*. Dan apparti li skont il-kuntratt ta' arbitraġġ, *"the arbitrators may decide ex aequo et bono."* Il-fatt li ma kienx hemm ftehim dwar ir-rata ta' ħlas ma jfissirx li l-appellat m'għandux jedd jithallas għax-xogħol *extra*. Min jagħmel xogħol fuq inkarigu ta' ħaddieħor, għandu jedd jithallas ta' xogħolu. Dan apparti li dan ma kienx xogħol li l-appellat għamel minn jeddu iżda xogħol ordnat mill-klijent. Għalhekk l-appellanti jafu x'kien ġialadarba ordnawh huma.

Il-klawżola 4.3 hija differenti ħafna mill-klawżoli kuntrattwali fil-kawża **Alfred Vella Borg v Accountant General**³, li kien hemm fil-kuntratt mogħti mill-Gvern, u fejn kien, kif soltu jkun f'kuntratti bħal dawn, stipulat li l-kuntrattur

³ 10.06.2005 - Prim'Awla, imħallef J.R. Micallef.

kellu dritt jithallas għax xogħol żejjed biss jekk titwettaq skrupulożament il-proċedura maħsuba fil-kuntratt għal dan il-għan, u cioè` li kull talba f'dan is-sens kellha ssir bil-miktub u qabel ma jinbdew dawk ix-xogħlijiet meqjusa bħala żejda għall-appalt originali. Il-klawżola f'dik il-kawża kienet intiża biex tipprotegi l-interessi tal-Gvern biex ma jiġix rinfaccjat minn talbiet ingustifikati jew inverifikabbli ta' xogħol żejjed. Il-klawżola fil-kuntratt oġġett ta' dawn il-proċeduri kienet iktar intiża biex tassigura min-naħa l-waħda l-jedd tal-appellanti li jeżiġu tibdil u min-naħa l-oħra jħarsu l-jedd tal-appellat li jiġi mħallas għax-xogħol bi prezz maqbul bejn il-partijiet u mhux prezz iffissat mill-appellanti.

(3) **Kap tal-ispejjeż.**

Skont artikolu 52(1) tal-kap 387, ħlief kif hemm provdut fis-subartikolu (2) dwar għajnuna legali, l-ispejjeż tal-arbitraġġ għandhom normalment jiġu sopportati mit-tellief. Madankollu, it-tribunal tal-arbitraġġ jista' jaqsam dawk l-ispejjeż bejn il-partijiet jekk dan jistabbilixxi li l-qsim f'ishma jkun raġonevoli, wara li wieħed iqis iċ-ċirkostanzi tal-każ.

Dwar l-ispejjeż l-arbitri ddeċidew:

"L-ispejjeż ta' dawn il-proċeduri, tenut kont tar-rizultanzi proċesswali għandhom jiġu sopportati mill-intimati stante li huma kienu jikkontendu li ebda pagament ma kien dovut lirrikorrenti."

Hu minnu li l-appellati kienu qegħdin isostnu li l-ebda ħlas ma kienx dovut lill-appellat. Pero' hu minnu wkoll li l-appellant ma kienx rebbieh f'kollox tant li l-arbitri llikwidaw somma inqas minn dik li kien qiegħed jippretendi l-appellat, u dan meqjus ukoll ta' eċċezzjonijiet li ngħataw mill-appellant. Fattur li l-arbitri naqsu milli jieħdu in konsiderazzjoni minkejja dak li tgħid il-liġi. Fil-fatt l-appellat talab il-ħlas ta' €56,982 filwaqt li l-arbitri llikwidaw is-somma ta' €38,762.81, cjoe' tnaqqis ta' 32% mis-somma li kien qiegħed jippretendi l-appellat.

Għal dawn il-motivi:

- 1. Tiċhad l-ewwel żewġ aggravji.**
- 2. Tilqa' t-tielet aggravju.**
- 3. Tirriforma l-lodo tad-9 ta' Frar 2013 fis-sens li l-ispejjeż għandhom jinqasmu in kwantu għal 32% a karigu tal-appellat u 68% a karigu tal-appellanti.**
- 4. Għal kumplement tikkonferma l-lodo.**
- 5. Spejjeż tal-appell jinqasmu in kwantu għal terz a karigu tal-appellat u żewġ terzi a karigu tal-appellanti.**

Anthony Ellul.